

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

17 октомври 2013 година *

„Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 15, параграф 1, буква в) — Компетентност при потребителски договори — Еwentуално ограничаване на тази компетентност до договорите, сключени от разстояние — Причинно-следствена връзка между търговската или професионалната дейност, насочена чрез интернет към държавата членка по местоживеенето на потребителя, и сключването на договора“

По дело C-218/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landgericht Saarbrücken (Германия) с акт от 27 април 2012 г., постъпил в Съда на 10 май 2012 г., в рамките на производство по дело

Lokman Emrek

срещу

Vlado Sabranovic,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н М. Пешиќ, председател на състав, г-н С. G. Fernlund, г-н А. Ó Caoimh, г-жа С. Тоадер (докладчик) и г-н Е. Јагашиќнас, съдии,

генерален адвокат: г-н Р. Cruz Villalón,

секретар: г-жа А. Impellizzeri, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 25 април 2013 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Emrek, от адв. М. Kurt, Rechtsanwalt,
- за г-н Sabranovic, от адв. М. Mauer, Rechtsanwältin,
- за белгийското правителство, от г-н Т. Materne и г-н J. C. Halleux, в качеството на представители,
- за френското правителство, от г-жа В. Веаурере-Манокха, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

- за люксембургското правителство, от г-жа P. Frantzen и г-н C. Schiltz, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-н M. Wilderspin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 18 юли 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Emrek и г-н Sabranović с предмет предявяване на гаранционни претенции вследствие от сключването на договор за продажба на употребяван автомобил.

Правна уредба

- 3 Съгласно съображение 11 на Регламент № 44/2001 „[п]равилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основаниято на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. Местоживеенето на [юридическите лица] трябва да се определи автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат [стълкновенията] на юрисдикции“.
- 4 Съгласно съображение 13 от посочения регламент в областта на застраховането, потребителските договори и трудовата заетост по-слабата страна трябва да бъде защитена посредством правила относно компетентността, които са по-благоприятни за нейните интереси от общите правила.
- 5 В член 2, параграф 1 от същия регламент е установен принципът, съгласно който исокове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка.
- 6 В член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е предвидено, че по дела, свързани с договори, компетентният съд е този по мястото на изпълнение на въпросното задължение.
- 7 Член 15, параграф 1 от посочения регламент има следното съдържание:

„По отношение на дела във връзка с договор, сключен от лице — потребител, за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, компетентността се определя от разпоредбите в настоящия раздел, без да се засяга разпоредбата на член 4 и член 5, точка 5, ако:

[...]

в) във всички останали случаи, договърът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държавата членка, където потребителят има местоживееене, или, който с всички средства насочва дейностите си към тази държава членка или към няколко държави, включително тази държава членка, и договърът попада в обхвата на тези дейности“.

8 Член 16, параграфи 1 и 2 от Регламент № 44/2001 гласи:

„1. Потребител може да [предяви иск] срещу другата страна по договора или в съдилищата на държава членка, в която тази страна има местоживееене, или в съдилищата по мястото, където има местоживееене потребителят.

2. Другата страна по договора може да [предяви иск] срещу потребител само в съдилищата на държавата членка, където има местоживееене потребителят“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

9 От акта за преюдициално запитване се установява, че към момента на настъпване на фактите в главното производство г-н Emrek, с местоживееене в Саарбрюкен (Германия), търси да закупи употребяван автомобил.

10 В гр. Шпихерн (Франция), разположен в близост до германската граница, г-н Sabranovic извършва търговия с употребявани автомобили под фирменото наименование „Vlado Automobiles Import-Export“. Към по-горе посочения момент той поддържа уебсайт, съдържащ координатите на неговото предприятие, включително френски телефонни номера и един германски мобилен телефонен номер, заедно със съответните кодове за международно избиране.

11 Г-н Emrek посещава седалището на предприятието на г-н Sabranovic в Шпихерн, след като е научил за него и за възможността да закупи кола оттам от свои познати, а не от посочения уебсайт.

12 Така на 13 септември 2010 г., в качеството си на потребител, г-н Emrek сключва с г-н Sabranovic в търговския му обект писмен договор за покупко-продажба на употребяван автомобил.

13 Впоследствие с иск срещу г-н Sabranovic г-н Emrek предявява пред Amtsgericht Saarbrücken (Германия) претенции, с които да ангажира гаранционната отговорност на последния. Г-н Emrek счита, че съгласно член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 посоченият съд е международно компетентен да се произнесе по подобен иск. Всъщност според г-н Emrek от замисъла на уебсайта на г-н Sabranovic ставало ясно, че търговската дейност на последния била насочена и към Германия.

14 Посочената юрисдикция обявява за недопустим иска на г-н Emrek и го отхвърля, считайки, че в конкретния случай член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не е приложим, тъй като г-н Sabranovic не бил насочил професионалната си дейност към Германия по смисъла на посочената разпоредба.

15 Г-н Emrek подава срещу това решение въззивна жалба пред запитващата юрисдикция, като посочва, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не изисква да е установена причинно-следствена връзка между търговската дейност, насочена към държавата членка на потребителя, и сключването на договора. Съгласно тази разпоредба не било необходимо също така договърът да е сключен от разстояние.

- 16 Според Landgericht Saarbrücken в делото по главното производство е установено, че търговската дейност на г-н Sabranovic е била насочена към Германия. По-специално посочването на телефонния код за международно избиране на Франция и посочването на номер на германски мобилен телефон създавало впечатлението, че този търговец иска да привлече и клиенти, установени извън Франция, по-специално тези, които се намират в пограничната зона на Германия.
- 17 Според тази юрисдикция, макар да трябва да се приеме, че прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не е поставено в зависимост от условието да е сключен договор от разстояние, все пак, за да се избегне разширяване на приложното поле на тази разпоредба, било необходимо уебсайтът на търговеца да е най-малкото причина за действителното сключване на договора с потребителя. Поради това посочената юрисдикция счита, че тази разпоредба не следва да се прилага, когато потребител сключва „случайно“ договор с „търговец“.
- 18 При тези обстоятелства Landgericht Saarbrücken решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) В случай че уебсайтът на даден търговец изпълнява изискването за насочване на дейността към държавата членка по местоживеенето на потребителя, член 15, параграф 1, буква в) от Регламент [№ 44/2001] поставя ли като допълнително и неписано условие изискването съдържанието на уебсайта, с който оперира търговецът, да мотивира потребителя да сключи съответния договор, като в резултат на това информацията от уебсайта да е в причинно-следствена връзка със сключването на договора?
- 2) В случай че е необходимо да е налице причинно-следствена връзка между изискването за насочване на дейността към държавата членка по местоживеенето на потребителя и сключването на съответния договор, член 15, параграф 1, буква в) Регламент № 44/2001 изисква ли в допълнение договорът да е сключен от разстояние?“.

По преюдициалните въпроси

- 19 В самото начало следва се уточни, че в Решение от 6 септември 2012 г. по дело Mühlleitner (C-190/11) Съдът вече е отговорил на втория преюдициален въпрос, поставен от запитващата юрисдикция по настоящото дело, като е постановил, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква договорът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние.
- 20 Поради това следва да бъде разгледан само първият въпрос, с който запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че изисква да е налице причинно-следствена връзка между способа, използван за насочване на търговската или професионалната дейност към държавата членка по местоживеенето на потребителя, а именно даден уебсайт, и сключването на договора с този потребител.
- 21 В това отношение следва да се приеме за установено, на първо място, че по силата на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 прилагането на тази разпоредба не е изрично поставено в зависимост от условието да е налице подобна причинно-следствена връзка.
- 22 Всъщност от текста на тази разпоредба се вижда, че тя се прилага, ако са изпълнени две специфични условия. От една страна, е необходимо търговецът да упражнява търговската или професионалната си дейност в държавата членка, където потребителят има местоживеене, или с

всички средства да ги насочва към тази държава членка или към няколко държави, включително към първата държава, а от друга страна, е необходимо спорният договор да попада в обхвата на тези дейности.

- 23 Съдът обаче вече е постановил, че основното условие за прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 е търговската или професионалната дейност да е насочена към държавата, където потребителят има местоживееене (Решение по дело *Mühlleitner*, посочено по-горе, точка 44), а в конкретния случай запитващата юрисдикция счита, че това условие е изпълнено.
- 24 На второ място, що се отнася до телеологическото тълкуване на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001, следва да се отбележи, че добавянето на посоченото неписано условие за наличие на причинно-следствена връзка като посочената в точка 20 от настоящото решение би било в противоречие с целта на тази разпоредба, а именно защитата на потребителите, които са считани за по-слабата страна по договори, сключени между тях и търговци.
- 25 Всъщност, както посочват Европейската комисия и генералният адвокат в точка 25 от неговото заключение, следва да се приеме за установено, че изискването потребителят предварително да е посетил даден уебсайт би породило някои проблеми с доказването, по-специално когато договорът не е бил сключен от разстояние посредством същия този уебсайт, какъвто е случаят по главното производство. В подобна хипотеза трудностите, свързани с доказване на наличието на причинно-следствена връзка между способа, използван за насочване на дейността, а именно даден уебсайт, и сключването на даден договор, биха могли да разубедят потребителите да сезират националните съдилища по силата на членове 15 и 16 от Регламент № 44/2001 и отслабвали защитата на потребителите, към която били насочени тези разпоредби.
- 26 Все пак, както посочва също и генералният адвокат в точка 26 от заключението си, макар посочената причинно-следствена връзка да не съставлява неписано условие, от което зависи прилагането на посочения член 15, параграф 1, буква в), вярно е и че тази връзка може да служи като важен показател, който да бъде взет предвид от националния съд при определянето на това дали дейността действително е насочена към държавата членка по местоживееенето на потребителя.
- 27 В това отношение следва да се напомни, че в точка 93 и в диспозитива на Решение от 7 декември 2010 г. по дело *Pammer и Hotel Alpenhof* (C-585/08 и C-144/09, Сборник, стр. I-12527) Съдът е установил неизчерпателен списък на показатели, които могат да помогнат на национална юрисдикция при нейната преценка дали е изпълнено главното условие дейността на търговеца да е насочена към държавата членка по местоживееенето на потребителя.
- 28 Освен това в Решение по дело *Mühlleitner*, посочено по-горе, постановявайки, че прилагането на посочения член 15, параграф 1, буква в) не е поставено в зависимост от условието да е сключен потребителски договор от разстояние, в точка 44 от същото решение Съдът същевременно добавя към този неизчерпателен списък други показатели, които се отнасят по-специално до „установяването на контакт от разстояние“ и „сключването на потребителски договор от разстояние“ и които могат да установят, че договорът се отнася до дейност, насочена към държавата членка по местоживееенето на потребителя.
- 29 Все пак, за да се избегне разширяване на приложното поле на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001, следва да се приеме за установено, че причинно-следствената връзка, която е предмет на първия преюдициален въпрос, следва да се счита за показател за наличието на „насочена дейност“ на същото основание както установяването на контакт от разстояние, което води до договорно обвързване на потребителя от разстояние.

- 30 Освен това, както посочва генералният адвокат в точки 33—38 от своето заключение, обстоятелството, че търговец като този по главното производство е установен в държава членка в близост до границата с друга държава членка в рамките на конгломерация, простираща се от двете страни на тази граница, и използва телефонен номер, предоставен от другата държава членка, с оглед на това да спести на своите евентуални клиенти с местоживеене в последната посочена държава разходите за международен разговор, може също да съставлява показател, който да докаже, че дейността на търговеца е „насочена към“ тази друга държава членка.
- 31 Във всички случаи запитващата юрисдикция е тази, която трябва да извърши обща преценка на обстоятелствата, при които е бил сключен разглежданият по главното производство потребителски договор, за да прецени дали е приложим член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 в зависимост от наличието или липсата на показатели, които се съдържат или не в неизчерпателния списък, установен от Съда в релевантната съдебна практика, посочена в точки 27 и 28 от настоящото решение.
- 32 Предвид гореизложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква наличието на причинно-следствена връзка между способа, използван за насочване на търговската или професионалната дейност към държавата членка по местоживеенето на потребителя, а именно даден уебсайт, и сключването на договора с този потребител. Все пак съществуването на подобна причинно-следствена връзка съставлява показател, че сключването на договора е свързано с упражняването на такава дейност.

По съдебните разноски

- 33 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква наличието на причинно-следствена връзка между способа, използван за насочване на търговската или професионалната дейност към държавата членка по местоживеенето на потребителя, а именно даден уебсайт, и сключването на договора с този потребител. Все пак съществуването на подобна причинно-следствена връзка съставлява показател, че сключването на договора е свързано с упражняването на такава дейност.

Подписи